

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

24. Dubius de quibus nummis, seu mensuris voverit, seu legaverit, ad quid teneatur? Et ex doctrina praedictae quaestionis in textu hujus resolutionie aliqui alii diversi casus circa hoc explanatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

De Voto, & Juramento, &c. Ref. XXIII. &c. 57

dari propositum se obligandi sine animo implendi, & simul cum animo, & proposito non exequendi: & ideo ubi de hoc animo, & proposito non exequendi constat, & animus promittendi est dubius, potest quis in hoc dubio conicere deussile quoque animam se obligandi. Tamen, his non obstantibus, dicendum est, quod qui iuramentum, vel votum emisit cum intentione iurandi, & vouendi, & se obligandi, sed eam expressa intentione non implendi, n'hilominus ad iuramentum, & votum tenetur. Ita docet Suarez tom. 2. de Religione, lib. 1. de essentia voti, cap. 4. n. 2. Gutierrez lib. 2. q. 9. canonice, cap. 22. num. 30. per multos, & lib. 2. de iuramento, cap. 7. num. 21. & Sanchez tom. 2. Decalogi, lib. 3. cap. 10. num. 1. ubi dicit, hanc opinionem sibi certissimam esse. Et ratio est: quia per promissionem, & voluntatem se obligandi Deo, vel homini factam, acquirit promissarius ius ad rem, & per expirationem consequitur ius in re; ergo, quamvis promittens nolit tradere promissario rem promissam per votum, aut iuramentum, semper manet obligatus in conscientia ad illam tradendam. Deinde, quia, suscepit Ordinem sacrum, etiam si non habeat voluntatem seruandi castitatem, imò cum expressa voluntate non seruandi illam votum emittit; nihilominus tenetur ex voto illam seruare. Idem ergo est de promissione facta alicui cum simili proposito: nihil enim minus valida est. Idem etiam est de quocumque voto simpliciter. Quare, si quis habens intentionem vere vouendi castitatem, aut iurandi illam, & se ad eam per votum, aut iuramentum obligandi, etiam si habeat intentionem non implendi, & non faciendi, quod promittit; illud votum, & iuramentum est validum, & obligans.

RESOL. XXIII.

An certus de voto, dubius autem de qualitate, teneatur ad strictiorem?
Et in corpore huius Resolutionis multi alij casus eiusdem adducuntur, in exemplum pro supra dicta difficultate, & sunt valde notandi, quia quotidiani, sed iam ferè omnes in hoc tractatu in suis specialibus Resolutionibus magis late sunt explanati. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 50.

Respondeo negatiuè; nam ubi agitur de obligatione inducenda, stricta interpretatio fieri non debet, vt habetur in cap. 1. de iurur. lib. 6. & in l. quidquid adstringenda. ff. de verb. obligat. Hinc inferitur primò quòd si quis vouit quotidie dicere Rosarium, dubitat tamen, an vouerit integrum, potest eligere dicere tertiam partem. Ita Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. cap. 8. n. 5. Secundò, qui vouit Religionem, dubitat tamen, an vouerit se professurum, potest non profiteri. Ita Suarez ubi supra, n. 7. Bonacina de voto q. 2. punct. 5. n. 23. & alij. Tertiò, si quis certus est se vouisse castitatem, aut perpetuam, aut temporalem, sed immemor est verborum, ad solam temporalem obligatur. Ita Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 13. n. 16. & seq. Quartò, si quis certus est de voto dandi Ecclesie aliquas tritici mensuras, dubitat tamen, an intellexerit de maioribus, vel minoribus, potest minores eligere ex consuetis in eo loco. Ita Valent. tom. 2. disp. 6. q. 8. punct. 4. Molina tom. 1. disp. 198. vers. vtrum vero. Nauar. com. pen. 1. de regu. n. 20. nisi vt notat Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. c. 13. n. 11. aliqua sit ratio suadens verisimilius esse mentem vouentis præsumi fuisse obligandi se ad maiorem mensuram.

2. Vnde si quis voueret se largiturum Ecclesie calicem, non satisfacit si det aureum, vel stanneum, sed tenetur dare argenteum, vel aureum; nam in tali voto intelligitur calix aptus diuino cultui, & secundum Ec-

clesiæ consuetudinem. Ita Azorius tom. 1. lib. 1. c. 20. q. 10. Non tenetur tamen dare totum calicem argenteum, vel aureum; sed sufficit si tota superior cuppa argentea, vel aurea sit, quia talis calix est etiam aptus diuino cultui ex vsu multarum Ecclesiarum. Et tandem nota, quòd si quis voluit dare panem pauperibus, sufficit eis panem largiri pauperibus vsitatum, & non tenetur dare de puro tritico, nisi constaret de alia intentione vouentis. Et ita docet Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. c. 8. n. 9.

3. Notandum est tamen hic obiter, contra Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 1. n. 1. quòd in dicto articulo septennium, quando quis emisit votum, ad illud minime tenetur, & ita docet Malderus in 2. 2. tr. 10. c. 5. dub. 1.

4. Nota etiam contra Filliucium tom. 2. tr. 21. c. 4. n. 105. Rebellium part. 2. lib. 1. q. 2. sect. 2. n. 10. & Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 41. n. 34. quòd qui omnino dubitat, sed magis in eam partem inclinatur, vt votum emisit, & sic suspicionem voti habet, non tenetur ad votum, neque ad partem pro ratione huius maioris propensionis. Et ita docent Sanchez se retractans in summa tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 36. Garfias de benef. tom. 2. part. 7. cap. 1. num. 23. Fernandèz in ex. am. Theol. mox. part. 1. c. 2. §. 2. n. 4. & alij, & ita alibi diximus de dubitante in materia iustitiæ cum Vasquez in p. 1. disp. 66. c. 7. n. 42. & Salas in p. 2. tom. 1. tr. 8. disp. 1. sect. 2. n. 23. quæ omnia sunt valde notanda, quia quotidiana.

5. Et tandem nota, quòd si quis certus est se votum emisit, v. g. castitatis, dubitat tamen an habuerit animum se obligandi, tenetur quidem seruare castitatem, cum possessio sit pro voto: atamen quod est pro voto notandum, tale votum non erit Pontifici referuatum, quia cum referuatio sit odiosa, ad casus certos est restringenda. Et ita docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 26. n. 6. cum Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 40. n. 26. & c. 4. n. 1. Et hoc etiam dicendum est, si quis ref. in dicto voto emisit post septennium, dubitat tamen, an tunc vlti rationis prædictus fuerit.

RESOL. XXVI.

Dubius de quibus nummis, seu mensuris vouerit seu legauerit, ad quid teneatur?
Et ex doctrina prædictæ questionis in textu huius Resolutionis aliqui alij diuersi casus circa hoc explanantur, capius contingentes in praxi. Ex part. 4. tract. 3. Resol. 48.

Si quis certus est se vouisse, vel legasse Ecclesie, v. g. aliquas mensuras tritici, sed dubitat an intellexerit de maioribus, vel de minoribus mensuris, potest eligere minores ex vsitatis in eo loco, & ita dicendum est de nummis; & ita docet Rebellius part. 1. lib. 2. quest. 14. sect. 2. numero 10. ubi sic ait. Si constet aliquem vouisse, vel legasse nummos, aut triticum, dubium verò sit, an id de maioribus nummis, vel mensuris intelligi debeat, ad minores dumtaxat debitor obligandus erit, quia de eis est certitudo, de maioribus verò est æquale dubium, provt de nummis decernit l. nummis ff. de legatis 3. de mensuris verò cap. ex parte, de censur. & hic est sensus regulæ iuris; In obscuris minimum est sequendum, de reg. iuris in 6. Ita Rebellius. Et hanc sententiam tenet etiam Valentia tom. 3. disp. 6. quest. 8. punct. 4. qu. 3. Azorius tom. 1. lib. 1. c. 20. qu. 2. & 10. Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 13. n. 8. & alij penes ipsos, nisi aliqua sit ratio suadens verisimilius esse mentem vouentis præsumi fuisse obligandi se ad maiorem mensuram. Vide etiam Layman sect. 5. tr. 9. c. 11. n. 9. Hinc.

lin. 9. 3. vers. secundo qui vouit.

Et pro vltimo contentio in hoc in Ref. sequenti vouentis. Et ita docet Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. c. 8. n. 9.

Sup. conten. to in hoc infra in Ref. 40. figurat in fine §. 2.

Et pro contentio in hoc §. Nota etiam, supra in ref. 10. & 21. &c.

Alibi infra in tr. 7. Ref. 40. §. 2. ad lin. 5. & c. & supra in fine Ref. 20.

Sup. hoc supra in ref. 18. §. vlt. & infra ref. 22. §. 4. Verum, & praxi notandum, tale votum non erit Pontifici referuatum, quia cum referuatio sit odiosa, ad casus certos est restringenda. Et ita docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 26. n. 6. cum Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 40. n. 26. & c. 4. n. 1. Et hoc etiam dicendum est, si quis ref. in dicto voto emisit post septennium, dubitat tamen, an tunc vlti rationis prædictus fuerit.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 1. prope finem, vers. Quarto, & quamuis non plene sup. hoc lege tamen in c. 6. tr. 8. ex ref. 41. §. Tertio.

2. Infer

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta §. Vnde, &
in tom. 4. tr. 1.
Ref. 55. §. 1.
ad lin. 9.

2. Inferitur primò, absolute loquendo promittentem ecclesiam satisfacere non dando aureum, sed argenteum; imò ego puto non esse necessarium, ut totus calix sit argenteus, sed satis est si sola superior cuppa sit argentea; quia talis calix est etiam diuino cultui aptus. Ita Merolla tom. 1. disp. 3. c. 3. n. 109.

Sup. his duo-
bus primis
in Ref. præ-
terita in tri-
bus eius lin.
primis & in
§. 1. non præ-
terita.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta §. Vnde in
fine, & in
tom. 4. tr. 6.
Ref. 55. §. 3.
ad lin. 9.

3. Inferitur secundò vouentem dare vinum ad usum sacrificij Missæ, satisfacere non dando optimum, sed decentem pro tali usu. Item si quis vouit dare triticum, non determinans, an optimum, vel malum; in hoc, & similibus eventibus satis est quæcumque qualitas, quæ censetur sufficere ad veram operis promissæ executionem, etiam si infima sit. Vnde si quis vouit dare panem pauperibus, sufficit non dare ex puro tritico, ubi alius fuerit in usu & pauperibus vsitatus. Ita & hoc vltimum exemplum dicendum esse volo de mente Merollæ n. 100.

RESOL. XXV.

Quando quis vouit virginitatem, dubitat vero, quid intenderit, perpetuam videlicet castitatem, an saltem continentiam à primo actu venereo, ad quid teneatur? Ex p. 10. tr. 15. & Misc. 5. Ref. 47.

Sup. hoc in
tom. 4. tr. 3.
Ref. 103. §.
vlt.

§. 1. **N**on obligari ad perpetuam castitatem, sed tantum à primo coitu docet Portel in dubiis Reg. verb. de voto simplici, in Addit. n. 50. Et hanc sententiam tenet etiam Pater Vidal in Arca Theol. mor. tit. de voto Inquis. §. n. 3. qui probat hanc sententiam. Primò; quia in dubio voti eligendum est quod est minus, non quod est tutius: Secundò, in dubio censendum est votum non esse referuatum, ut docet etiam Sanchez in Sum. c. 44. n. 3. in fine: ergo à pari in casu nostro potest cogitari, quod votum sit emissum pro prima tantum vice: idèd, &c. Tertio, ex eodem Sanchez, quando non memini vouens verborum, intelligitur voluntas ligata ad id quod minus est: Idèd, &c. Quarto: quia verba accipienda sunt in propria significatione, propriè vero significatur Virgo illa, quæ in primo coitu integritatem carnis non amisit, ergo, &c. Quintò; quia ex cap. Ex parte, de Censib. æquitas postulat, ut voluntariè oblata benignius exigantur.

2. Sed ego adhæreo contrariæ sententiæ. Dico igitur vouentem virginitatem perpetuè seruare obligatum esse à qualibet venerea delectatione abstinere, etiam si semel, vel iterum deliquerit, quia sub nomine virginitatis censendus est castitatem promississe. Qui enim virginitatem vouet, promittit nullam admitturum delectationem, qua integritatem sui corporis, & animæ amittere possit. Quod verò illam amisit, per accidens est, & obligationem voti non minuit. Secus verò dicendum esset si expressè intenderet solum se obligare ad vitandum primum actum venereum, & alios ex consequenti: Sed in casu dubio hæc intentio non est præsumenda: Sic multis relatis docuit Sanchez, lib. 9. de Mat. disp. 33. n. 7. & lib. 4. de voto, c. 21. n. 2. Suar. lib. 4. de voto, c. 7. n. 5. & 7. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 4. post medium, vers. Secundum quod notari debet. quibus adde Cast. Palaum, t. 3. disp. 1. de voto, punct. 12. n. 7.

RESOL. XXVI.

An dubius, virum vouerit castitatem independenter à Religione, teneatur illam obseruari? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 42.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Nauarrus lib. 3. consil. de voto, consil. 13. num. 2. quia

in dubio tenetur quis eligere partem tutiorem, & reputare se obligatum.

2. Verum circa præfens dubium mihi placet opinio Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 114. sic distinguens. Si ita vouens recordetur verborum, siue interioribus, siue exterioribus prolatorum, indicandum est in dubio iuxta communem illorum intellectum; quare si in eis expressa sint castitas & religio, absolute censetur castitas promissa principaliter, & per se, ac independenter à Religione, quia cum in dubio intentionis sint vota diiudicanda iuxta communem verborum sensum, hæc pars possidet in hoc dubio; si verò sola Religio expressa sit, & dubitat vouens an se quoque vouerit ad castitatem obligare, tunc tenetur ad id quod minus est, & censendus omnino non obligatus ad castitatem, quia nulla est possessio pro illa, sed tota pro voluntatis libertate. Si verò quamuis sola Religio expressa sit, promittit suæ intentionis fuisse se obligare quoque ad castitatem, dubitat tamen an dependenter, vel independenter à Religione, existimo iudicandam obligationem dependenter à Religione; quia non tenetur vouens sequi semper quod tutius est, & in hoc dubio non video possessionem pro voto castitatis independenter à Religione, imò potius cum hac dependentia, cum sola Religio expressa sit, & quando quilibet intenderit se ad vtrumque velle principaliter obligare, solent vtrumque exprimere. Ita Sanchez, & ego.

RESOL. XXVII.

Dubius, an promiserit solum ingredi Religionem, an profiteri, an teneatur ad proficiendum? Et in corpore huius Resolutionis alij res diuersi casus circa hoc deciduntur, & explanantur. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 36.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Nauarrus, Rodriguez, & Doctores asserentes absolute in dubio voti amplectendam esse partem tutiorem, ne se iniuriæ voti periculo exponat.

2. Verum mihi contraria sententia placet. Dico igitur supradictum non teneri perseverare in Religione, quia in dubio obligat votum ad id quod minus est, quia in terminis docet Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. cap. 16. n. 86. qui etiam c. 13. n. 17. optime docet quòd quando possessio non stat pro verbis voti, tenetur vouens in dubio ad id quod minus est: vt, v. g. si quis certus est se promississe castitatem aut temporalem, sed perpetuam, & est omnino verborum immemor, sed tantum certus est se alteram promississe, ad solam temporalem, quæ minus est, tenetur. Similiter si quis immemor omnino verborum voti dubitat an promississe memor omnino verborum voti dubitat an coniugalem solum, tenetur omnimodam castitatem, an coniugalem solum, tenetur ad hanc quæ minor est. Similiter si quis certus est vouisse castitatem, aut Religionem, vel inter duas Religionem, an restrictiorem, aut minus strictam, dubitat autem vtram harum partium vouerit, tenetur ad minorem; quicquid asserat Azorius tom. 1. lib. 11. c. 13. q. 9. & Rodriguez cum Nauarro.

RESOL. XXVIII.

An qui emisit votum Religionis, satisfaciatur, si habuerit D. Iohannis assumat? Et an satisfaciatur, si ordinem D. Iacobi suscipiat? Et an disti. Militis D. Iohannis sint verè Religiosi? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 36. alias 38.

§. 1. **P**rima facie videtur respondendum negatiuè, non quia dicti milites non sint verè Religiosi, &